

Varsinais-Suomen käräjäoikeus
Os. 2. osasto

Tuomio
Annettu kansliassa

19/128293

28.06.2019

Asianumero
R 16/4515

Puheenjohtaja Käräjätuomari Kalle Kalliokoski

Syyttäjä Kihlakunnansyyttäjä Jaana Jalo

Vastaaja Lassi Tapani Antero Siltanen

Asianomistajat Tammero Anneli
Turun Ammattikorkeakoulu
Turun Kaupunki

Asia Törkeä petos ym.

Vireille 05.10.2016

Syyttäjän rangaistusvaatimukset

1. Väärennys
5650/R/0020695/16
Rikoslaki 33 luku 1 §

18.12.2014 - 23.03.2016 Turku

Siltanen on valmistanut väärän asiakirjan (Turun Ammattikorkeakoulun väliaikaisen tutkintotodistuksen, johon hän on kirjoittanut opintosihteeri Tammeron allekirjoituksen) ja käyttänyt sitä harhauttavana todisteena tehdessään työsopimuksia Turun kaupungin edustajan kanssa.

2. Törkeä petos
5650/R/0020695/16
Rikoslaki 36 luku 2 § 1

26.01.2015 - 23.03.2016 Turku

Siltanen on hankkiakseen itselleen oikeudetonta taloudellista hyötyä erehdyttänyt Turun kaupunkia palkkaamaan hänet sairaanhoitajan sijaiseksi 26.1.- 27.1.2015, 6.2.2015, mielisairanhoitajan sijaiseksi 16.2. - 17.2.2015 ja sairaanhoitajan sijaiseksi 18.2. - 22.2.2015, 3.3. - 4.3.2015, 9.3. - 10.3.2015, 19.3. - 20.3.2015, 26.3.2015, 31.3.2015, 7.4.2015, 13.4. - 20.4.2015, 22.4.- 23.4.2015 ja 4.5.2015 - 31.12.2016 välisiksi ajoiksi.

Siltanen on erehdyttänyt Turun kaupunkia esittämällä kaupungin edustajalle syytekohdassa 1 kerrotun valmistamansa väärän tutkintotodistuksen ennen työsuhteen alkua.

Sairanhoitajan ammattia saa harjoittaa ainoastaan siihen oikeuden saanut laillistettu ammattihenkilö. Oikeuden harjoittaa sairaanhoitajan ammattia myöntää Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto. Siltaselle ei ole tällaista oikeutta myönnetty. Siltasella ei ole ollut oikeutta toimia sairaanhoitajan ammatissa sairaanhoidon opiskelijanakaan sen jälkeen, kun hänen opiskeluoikeutensa sairaanhoidon oppilaitoksessa oli päättynyt 11.9.2015.

Turun kaupunki on maksanut Siltaselle 26.1.2015 - 23.3.2016 palkkana yhteensä 31.307,62 euroa, josta on aiheutunut kaupungille palkan sivukulut huomioiden yhteensä 38.646,79 euron suuruinen taloudellinen vahinko.

Petoksella on tavoiteltu huomattavaa hyötyä ja petos on ollut myös kokonaisuutena arvostellen törkeä.

3. Luvatun terveydenhuollon ammattitoimen harjoittaminen
5650/R/0020695/16
Rikoslaki 44 luku 3 §
Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä 5 §
Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä 34 §

12.09.2015 - 23.03.2016 Turku

Siltanen on ilman laillista oikeutta toiminut terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994) tarkoitettuna ammattihenkilönä toimiessaan syytekohtassa 3 kerrotuin tavoin sairaanhoitajana.

Asianomistajien vaatimus

Asianomistajan korvausvaatimus syytekohtassa 2

Siltasen on korvattava Turun kaupungille
- perusteettomasti maksetut palkat sivukuluineen, joista on vähennetty sosiaaliturvamaksut, ajalta 26.1.2015 - 23.3.2016 yhteensä 37.692,91 euroa.

Vastaus

Kohta 1

Siltanen on tunnustanut menettelleensä teonkuvauksen mukaisesti ja myöntänyt syyllistyneensä väärennykseen.

Syy Siltasen menettelyyn on ollut se, että Siltasen taloudellinen tilanne on ollut hyvin heikko ja Siltasen on ollut pakko saada rahaa.

Kohta 3

Siltanen on tunnustanut menettelleensä teonkuvauksen mukaisesti kuitenkin siten, että aiheutunut vahinko on ollut 1.319,25 euroa. Siltanen on myöntänyt syyllistyneensä perusmuotoiseen petokseen.

Siltanen ei ole tavoitellut menettelyllään huomattavaa hyötyä. Syy Siltasen menettelyyn on ollut se, että Siltasen taloudellinen tilanne on ollut hyvin heikko ja Siltasen on ollut pakko saada rahaa. Jäljempänä korvausvaatimuksia käsittelevästä kohdasta ilmenevällä tavalla Turun kaupungille aiheutunut vahinko ei ole ollut 38.646,79 euroa vaan 1.319,25 euroa. Törkeänä pidetään vasta petosta, jossa vahingon määrä tai tavoiteltu hyöty ylittää 20.000 euroa (KKO 2015:52). Siltasen menettelyssä ei ole myöskään kokonaistörkeyttä osoittavia seikkoja. Näin ollen kyse on perusmuotoisesta petoksesta.

Kohta 4

Siltanen on tunnustanut menettelleensä teonkuvauksen mukaisesti ja myöntänyt syyllistyneensä luvattomaan terveydenhuollon ammattitoimen harjoittamiseen.

Syy Siltasen menettelyyn on ollut se, että Siltasen taloudellinen tilanne on ollut hyvin heikko ja Siltasen on ollut pakko saada rahaa.

Turun kaupungin korvausvaatimus

Siltanen on myöntänyt vaatimuksen perusteeltaan oikeaksi. Määrältään oikeaksi Siltanen on myöntänyt 1.319,25 euroa.

Vahingonkorvauksien sovittelu kohtuuttoman raskaana

Vahingonkorvauslain 2 luvun 1 §:n 2 momentin 1 virkkeen nojalla vahingonkorvausta voidaan sovittaa, jos korvausvelvollisuus harkitaan kohtuuttoman raskaaksi ottaen huomioon vahingon aiheuttajan ja vahingon kärsineen varallisuusolot ja muut olosuhteet.

Siltasen tarkoituksena ei ole ollut aiheuttaa vahinkoa, sillä syy Siltasen menettelyyn on ollut hänen oma huono taloudellinen tilanteensa ja tarpeensa saada rahaa. Siltasen varallisuusolot puoltavat korvauksien sovittelua. Tulotietojansa mukaan Siltanen on ansainnut 8.943,81 euroa vuonna 2014 ja 23.040,72 euroa vuonna 2015 (kirjallinen todiste 1). Alkuvuonna 2016 Siltanen on ennen kiinni jäämistään ansainnut työsopimuksensa (kirjallinen todiste 2) mukaan 2.277 euroa kuukaudessa. Siltasen tulotaso on siis ollut alhainen. Turun kaupungin huomattavasti paremmat varallisuusolot eivät estä korvauksien sovittelua.

Myös muut olosuhteet puoltavat korvauksien sovittelua. Siltanen on suorittanut työtehtävänsä parhaalla mahdollisella tavalla. Siltanen on työskennellyt haastehakemuksessa tarkoitettuna ajanjaksona hoitotehtävissä yli vuoden ajan ilman, että hänen työnsä laadussa olisi ollut huomautettavaa. Siltasen kanssa on toistuvasti tehty uusia työsopimuksia (kirjallinen todiste 2), mikä osoittaa, että Siltasen työnantaja on ollut tyytyväinen Siltasen työhön. Siltasen opintosuoritusotteelta (kirjallinen todiste 3) ilmenevästi Siltanen on suorittanut suurimman osan tutkintoon vaadituista kursseista, ja Siltasen opintomenestys on kurssiarvosanojen perusteella ollut hyvä. Siltasella on siis ollut työssä tarvittavat taidot. Näin ollen ei ole aiheutta olettava, että sairaanhoitajan pätevyyden saanut henkilö olisi hoitanut potilaita merkittävästi eri tavoin kuin Siltanen. Mikäli Siltasta ei olisi palkattu, tehtävään olisi palkattu joku toinen henkilö, ja päteville sairaanhoitajalle olisi maksettu samaa palkkaa kuin Siltaselle. Siltasen kuuluu saada vastike suorittamastaan työstä.

Lisäksi muuna sovittelua puoltavana olosuhteena on huomattava, että terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun asetuksen 3 d §:n perusteella sairaanhoitajan tehtävässä voi tilapäisesti toimia laillistetun ammattihenkilön johdon ja valvonnan alaisena kyseiseen ammattiin Suomessa opiskeleva henkilö, joka on suorittanut hyväksytysti opinnoistaan kaksi kolmasosaa ja jolla on käytännössä saavutetun kokemuksen tai muiden seikkojen perusteella riittävät edellytykset kyseisen tehtävän hoitamiseen. Siltasen opintosuoritusotteelta (kirjallinen todiste 3) ilmenee, että 169,75 opintopisteellä Siltanen on suorittanut yli kaksi kolmasosaa 210 opintopisteen tutkinnosta, ja työuraerittelystä (kirjallinen todiste 4) näkyy, että Siltanen on hankkinut käytännön kokemusta hoitotehtävistä jo ennen syytekohtien tapahtumia. Siltanen on eronnut Turun ammattikorkeakoulusta 11.9.2015 (kirjallinen todiste 3). Tuohon ajankohtaan asti Siltanen on siis joka tapauksessa ollut sairaanhoidon opiskelijana oikeutettu työskentelemään hoitoalan tehtävissä.

Turun kaupungin korvausvaatimuskirjelmän mukaan korvausvaatimus ajalta 26.1-11.9.2015 on 15 540,95 euroa ja ajalta 12.9.2015-23.3.2016 vaatimus on 22.151,96 euroa eli yhteensä 37.692,91 euroa, Edellä mainitut seikat huomioi den vaatimus on kohtuuttoman raskas, joten korvauksia on soviteltava. Vaatimuskirjelmän (kirjallinen todiste 5) mukaan ennen syytekohtien tapahtumia Siltaselle opiskelijana maksettu palkka on ollut 3,5 %:n verran pienempi kuin pätevän sairaanhoitajan palkka. Edellä todetusti Siltanen on mm. hoitanut työnsä moitteettomasti, joten Siltasen täytyy olla oikeutettu saamaan epäpätevän sairaanhoitajan palkan suuruinen korvaus työstään. Tällöin 37.692,91 euron palkkasumma voidaan alentaa 3,5 %;n suuruisen sovittelun vuoksi vahingonkorvauksena 1.319,25 eurolla.

Vahingonkorvauksien sovittelu erityisistä syistä

Vahingonkorvauslain 2 luvun 1 §:n 2 momentin 2 virkkeen nojalla korvausta voidaan alentaa erityisistä syistä, jos vahinko on aiheutettu tahallisesti. Mikäli Siltasen katsotaan vastoin käsitystään aiheuttaneen vahinkoa tahallisesti, osapuolten varallisuusoloja, Siltasen moitteetonta työtä, oikeutta saada palkkaa suorittamastaan työstä sekä oikeutta työskennellä hoitotehtävissä 11.9.2015 saakka, voidaan joka tapauksessa pitää erityisinä syinä alentaa korvauksia. Näin ollen tällöinkin korvaukset tulee sovittaa 1.319,25 euroon.

Todistelu

Henkilötodistelu

Siltanen todistelutarkoituksessa kuultuna.

Kirjalliset todisteet

1. Turun Ammattikorkeakoulun opiskelutodistus (sivu 26)
2. Turun Ammattikorkeakoulun väliaikainen tutkintotodistus (sivut 30 - 34)
3. Työuratuloste (sivut 35 - 36)
4. Kuusitoista ilmoitusta lyhytaikaisesta työsuhteesta (sivut 37 - 52)
5. Kuusi työsopimusta (sivut 53 - 58)
6. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston lausunto (sivu 62)
7. Siltasen tulotiedot (esitutkintapöytäkirjan 5650/R/20695/16 liite 9)
8. Siltasen työsopimukset (esitutkintapöytäkirjan 5650/R/20695/16 liite 4)
9. Siltasen opintosuoritusote ja opiskelutodistus (esitutkintapöytäkirjan 5650/R/20695/16 liite 1)
10. Siltasen työuraerittely (esitutkintapöytäkirjan 5650/R/20695/16 liite 6)
11. Turun kaupungin vaatimuskirjelmä (esitutkintapöytäkirjan 5650/R/20695/16 liite10)

Tuomion perustelut

Syyksilukeminen

Siltanen on menetellyt syytteessä sanotulla tavalla ja syyllistynyt niihin rikoksiin, joista syyttäjä on vaatinut hänelle rangaistusta kuitenkin niin, että rikoksella aiheutetun vahingon määrä törkeän petoksen osalta on 23.098,86 euroa.

Syyksilukemisen perusteet

Väärennys

Siltanen on tunnustanut valmistaneensa väärän väliaikaisen tutkintotodistuksen ja käyttäneensä sitä harhauttavana todisteena tehdessään työsopimuksia Turun kaupungin edustajan kanssa.

Kirjallisena todisteena esitetyn Siltasen valmistaman väliaikaisen tutkintotodistuksen mukaan Siltanen on valmistunut sairaanhoitajaksi 18.12.2014. Todellisuudessa Siltasen opinnot ovat päättyneet 11.9.2015 eikä Siltaselle ole myönnetty Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston oikeutta harjoittaa sairaanhoitajan ammattia.

Syyksilukeminen on perustunut Siltasen tunnustamiseen, jota ei ole ollut syytä epäillä ja jota on tukenut asiassa esitetty kirjallinen todistelu.

Luvaton terveydenhuollon ammattitoimen harjoittaminen

Terveydenhuollon ammattihenkilöstä annetun lain 5 §:n mukaan Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto myöntää hakemuksesta oikeuden harjoittaa muun muassa sairaanhoitajan ammattia laillistettuna ammattihenkilönä henkilölle, joka on suorittanut kyseiseen ammattiin johtavan koulutuksen Suomessa.

Säännöksen 2 momentin mukaan henkilöllä, joka on suorittanut valtioneuvoston asetuksella säädettyyn ammattiin johtavan koulutuksen Suomessa, on oikeus käyttää kyseistä ammattinimikettä.

Lain 34 §:n mukaan rangaistus tässä laissa tarkoitettuna terveydenhuollon ammattihenkilönä toimimisesta säädetään rikoslain 44 luvun 3 §:ssä. Viimeksi mainitun lainkohdan 1 momentin mukaan joka ilman laillista oikeutta toimii terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitettuna ammattihenkilönä, on tuomittava luvattomasta terveydenhuollon ammattitoimen harjoittamisesta sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Siltanen on tunnustanut toimineensa ilman laillista oikeutta sairaanhoitajana 12.9.2015-23.3.2016.

Kirjallisina todisteina esitetyistä työsopimuksista käy ilmi, että Siltanen on toiminut edellä sanottuna ajanjaksona kolmessa määräaikaisessa työsuhteessa sairaanhoitajana. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston lausunnon mukaan Siltaselle ei ole myönnetty oikeutta harjoittaa sairaanhoitajan ammattia.

Asetuksen terveydenhuollon ammattihenkilöistä 3 d §:n mukaan muun kuin 3 ja 3 a – 3 c §:ssä mainitun laillistetun ammattihenkilön tehtävässä voi tilapäisesti 3 §:n 1 momentissa tarkoitettussa toimintayksikössä toimia laillistetun ammattihenkilön johdon ja valvonnan alaisena kyseiseen ammattiin Suomessa opiskeleva tai ulkomailla vastaavaan ammattiin opiskeleva henkilö, joka on suorittanut hyväksytysti opinnoistaan kaksi kolmasosaa ja jolla on käytännössä saavutetun kokemuksen tai muiden seikkojen perusteella riittävät edellytykset kyseisen tehtävän hoitamiseen.

Asiassa esitetyn selvityksen mukaan sairaanhoitajan tutkintoon vaaditaan 210 opintopistettä, josta kaksi kolmasosaa on 140 opintopistettä. Kirjallisena todisteena esitetyn Turun ammattikorkeakoulun opiskelutodistuksen mukaan

Siltanen on suorittanut 169,75 opintopistettä 1.6.2014 mennessä, joten hänellä on ollut riittävät opintopisteet toimia opiskeluaikanaan tilapäisesti hoitajan sijaisena laillistetun ammattihenkilön johdon ja valvonnan alaisena. Kirjallisina todisteina esitetystä asiakirjoista ilmenee, että Siltasen opiskeluoikeus Turun ammattikorkeakoulussa on päätynyt 11.9.2015, kun hän on eronnut oppilaitoksesta. Siten Siltanen ei ole voinut toimia sairaanhoitajana tai tilapäisenä niin sanottuna epäpätevänä sairaanhoitajana 12.9.2015 lukien.

Edellä sanotun perusteella käräjäoikeus katsoo, että syyte on tullut näytetyksi Siltasen tunnustamisella, jota ei ole ollut syytä epäillä ja jota on tukenut asiassa esitetty kirjallinen todistelu.

Törkeä petos

Rikoslain 36 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan petoksesta tuomitaan se, joka hankkiakseen itselleen tai toiselle oikeudetonta taloudellista hyötyä taikka toista vahingoittaakseen, erehdyttämällä tai erehdystä hyväksi käyttämällä saa toisen tekemään tai jättämään tekemättä jotakin ja siten aiheuttaa taloudellista vahinkoa erehtyneelle tai sille, jonka eduista tällä on ollut mahdollisuus määrätä. Rikoslain 36 luvun 2 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan rikosentekijä on tuomittava törkeästä petoksesta, jos petoksessa tavoitellaan huomattavaa hyötyä ja petos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä.

Siltanen on tunnustanut menettelleensä syytteessä sanotulla tavalla mutta on väittänyt, että Turun kaupungille aiheutuneen vahingon määrä ei voi ylittää 1.319,25 euroa. Siltanen on katsonut, että hänen menettelynsä täyttää ainoastaan petoksen tunnusmerkistön.

Siltanen on vedonnut siihen, että asianomistajalle ei ollut aiheutunut taloudellista vahinkoa eikä Siltaselle oikeudetonta hyötyä edellä sanottua enempää, koska hän on suoriutunut tehtävästään moitteettomasti ja koska hän on jokatapauksessa ollut oikeutettu saamaan työstään niin sanotun epäpätevän sairaanhoitajan palkan suuruisen korvauksen.

Käräjäoikeus toteaa, että oikeuskäytännössä korkein oikeus on ratkaisussaan 2010:40 todennut lain esitöihin (HE 66/1988) viitaten, että eräs petoksen tekotavoista on se, kun "vääriä myydään oikeasta" esimerkiksi myymällä ostajalle tavaraa, joka myyjän tieteen on ilmoitettua huonompaa ja vähemmän arvokasta. Taloudellinen vahinko syntyy tällöin ostajalle välittömästi tavarantoimituksen virheen perusteella, eikä teon syyksilukemista petoksena voi välttää vetoamalla siihen, että ostaja olisi joka tapauksessa käyttänyt kauppahintaa vastaavan rahamäärän ostaakseen oikeanlaatuisen tavarantoimituksen. Korkein oikeus on katsonut, että oikeudellisesti samankaltaisesta asiasta on kysymys myös silloin, kun työnantaja erehdytetään harhauttavilla todisteilla palkkaamaan tehtävään epäpätevä henkilö.

Käsiteltävässä asiassa asianomistaja on palkannut ja maksanut palkkaa siitä, että saa sairaanhoitajan työtä. Sairaanhoitajan työllä on katsottava tarkoitettuna vähintään tutkinnon suorittaneen ja sen perusteella viranomaisen luvan saaneen sairaanhoitajan työtä. Siltanen ei ole suorittanut sairaanhoitajan tutkintoa eikä hän olisi sen vuoksi voinut laillisesti saada terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain ja asetuksen säännösten mukaan valvovalta viranomaiselta oikeutta sairaanhoitajana toimimiseen. Sairaanhoitajan tehtävien vastuullisuus ja sen harjoittamiseen liittyvät lailla ja asetuksella säännellyt edellytykset huomioon ottaen työsopimuksia ei olisi tehty, jos Siltanen ei olisi erehdyttänyt asianomistajaa tutkinnon suorittamisestaan.

Taloudellista menetystä syntyy jo siitä, että tällaiselle henkilölle maksetaan perusteettoman korkeaa palkkaa. Samalla kyseinen henkilö saa itselleen oikeudetonta taloudellista hyötyä. Käsiteltävässä asiassa on sovellettu edellä sanotusta korkeimman oikeuden ratkaisusta ilmi käyvää oikeusohjetta.

Siltanen on palkattu sairaan- ja mielisairaanhoitajan sijaisen tehtäviin, joita tehtäviä hän ei ole ollut pätevä hoitamaan. Siltanen on erehdyttänyt Turun kaupunkia palkkaamaan hänet väärennetyn tutkintotodistuksen perusteella. Siltasta ei 12.9.2015 lukien olisi lainkaan voitu palkata kyseiseen työhön, jos hän olisi kertonut totuudenmukaisesti opintojensa päättymisestä. Sillä seikalla, että Siltasen osaamista ei ole kyseenalaistettu tai hänen työstään reklamoitu ennen tutkinnon puuttumisen ilmituloa, ei ole edellä hallituksen esityksessä lausutun nojalla petosrikoksen täyttymisen ja sen syyksi lukemisen kannalta merkitystä.

Oikeuskäytännössä on vakiintuneesti katsottu, että sairaanhoitajan tai lääkärin työn tekemisestä ilman asianmukaista koulutusta ja lain mukaista oikeutta on aiheutunut asianomistajalle taloudellinen vahinko siitä, että henkilölle on maksettu palkkaa, johon hän ei koulutuksensa perusteella olisi ollut oikeutettu. Vastaajat on tuomittu rangaistuksiin petosrikoksista. Petoksen tunnusmerkistön täyttymisen kannalta ei ole merkitystä sillä, että potilasturvallisuuden ei ole väitettykään vaarantuneen. (ks. muun muassa Turun hovioikeus 19.8.2011 nro 1744, Turun hovioikeus 6.11.2015 nro 146982, Helsingin hovioikeus 15.4.2014 nro 846, Helsingin hovioikeus 3.9.2014 nro 135338 ja Helsingin hovioikeus 30.3.2017 nro 112532.)

Rikoksen tuottaman hyödyn määrää arvioitaessa on otettava huomioon se vastike, joka Siltaselle on kuulunut hänen työnsä perusteella (KKO 2010:40). Vaikka Siltasella ei ole ollut tehtävän edellyttämää pätevyyttä, hänellä on alan koulutusta ja hän on aikaisemminkin toiminut terveyden ammattihenkilöistä annetun asetuksen 3 d §:n mukaisena tilapäisenä sairaanhoitajana. Epäpätevän sairaanhoitajan palkka on kuitenkin alempi kuin laillistetun sairaanhoitajan palkka.

Turun kaupungin ilmoituksen mukaan ajalla 2.6.2014 - 4.1.2015 Siltaselle on maksettu palkkaa 20.207,36 ja sivukuluja 2.387,07 eli yhteensä 22.535,43 euroa, mikä on ollut 3,5 % alempi siitä, mitä pätevälle sairaanhoitajalle olisi maksettu. Käräjäoikeus katsoo, että on mahdollista, että Turun kaupunki olisi palkannut vastaajan tilapäisesti puuttuvan sairaanhoitajatutkinnon johdosta tehdyllä 3,5 prosentin epäpätevyysovennuksella aikavälillä 26.1.-11.9.2015. Tämän ajankohdan jälkeen Siltanen ei ole ollut edes sairaanhoitajaopiskelija, joten on selvää, että häntä ei olisi enää ollut mahdollista palkata terveyden ammattihenkilöistä annetun asetuksen 3 d §:n nojalla tilapäiseen sairaanhoitajan tehtävään.

Syyttäjän teonkuvauksen ja Turun kaupungin väite siitä, ettei Siltanen olisi ollut oikeutettu minkäänlaiseen taloudelliseen korvaukseen tekemästään työstä on siten oikeuskäytännön vastainen siltä osin kun Siltasen olisi ollut mahdollista toimia opiskeluaikanaan tilapäisenä hoitajana.

Kun palkkaa on sopimusten perusteella maksettu, asianomistajalle on syntynyt taloudellinen vahinko ja samalla Siltanen on saanut itselleen oikeudetonta taloudellista hyötyä. Siltanen on hankkiakseen itselleen taloudellista hyötyä erehdyttämällä saanut asianomistajan palkkaamaan hänet sairaanhoitajan tehtäviin. Ajalta 26.1.-11.9.2015 Siltanen olisi ollut oikeutettu 3,5 % alempaan palkkaan kuin mitä pätevällä sairaanhoitajalle olisi maksettu. Siltanen ei ole enää 12.9.2015 lukien opiskellut sairaanhoitajan ammattiin eikä hänen siten

ole ollut mahdollista toimia terveyden ammattihenkilöistä annetun asetuksen 3 d §:n mukaisena tilapäisenä sairaanhoitajana. Turun kaupungin ilmoituksen mukaan työskentely korvaushoitopoliklinikalla esimerkiksi hoitoapulaisena ei ole ollut mahdollista. Rikoksen tuottamana hyötynä on 12.9.2015 lukien pidettävä Siltaselle maksettua palkkaa kokonaisuudessaan.

Siltasen tavoitteleman hyödyn ja hänen aiheuttaman vahingon määrä on siten ollut 23.098,86 euroa (16.111,84 euroa * 0,035 + 22.534,95 euroa).

Vielä käräjäoikeus toteaa, että ottaen huomioon, että Siltanen on erehdyttänyt työnantajaa väärennetyllä tutkintotodistuksella, asiassa ei ole petoksen tunnusmerkistön täyttymisen arvioinnin kannalta merkitystä sillä, miten työnantaja on täyttänyt oman velvollisuutensa huolehtia palkkaamiensa terveydenhuollon ammattihenkilöiden pätevyydestä.

Siltanen on menetellyt potilaiden turvallisuudesta välittämättä, mikä ilmentää teon vakavuutta sekä osoittaa Siltasen piittaamattomuutta ja syyllisyyttä. Ottaen huomioon teon luonne sekä petoksella saatu huomattava hyöty ja Turun kaupungille aiheutunut vahinko, rikosta on myös kokonaisuutena arvostellen pidettävä törkeänä.

Tahallisuus

Edellä sanotut syytekohtat edellyttävät syyksilukemiselle tahallisuutta. Rikoslain 3 luvun 6 §:n mukaan tekijä on aiheuttanut tunnusmerkistön mukaisen seurauksen tahallaan, jos hän on tarkoittanut aiheuttaa seurauksen taikka pitänyt seurauksen aiheutumista varmana tai varsin todennäköisenä. Seuraus on aiheutettu tahallaan myös, jos tekijä on pitänyt sitä tarkoittamaansa seuraukseen nähden varmana.

Siltanen on väärentämällä tutkintotodistuksen salannut työnantajalta, ettei hänellä ole ollut oikeutta toimia sairaanhoitajana ja että hänen opintonsa ovat päättyneet. Sairaanhoitajan ammattihenkilönä toimivan täytyy olla selvillä toimintaedellytysten vaatimuksista. Käräjäoikeus katsoo Siltasen menettelyn edellä olevan perusteella täyttävän varmuustahallisuuden tai ainakin todennäköisyystahallisuuden edellytykset siten, että hän on pitänyt menettelynsä seurauksia ainakin varsin todennäköisinä. Tekoja on näin ollen pidettävä tahallisina.

Rangaistusseuraamus

Rikoslain 6 luvun 4 §:n mukaan rangaistus on mitattava niin, että se on oikeudenmukaisessa suhteessa rikoksen vahingollisuuteen ja vaarallisuuteen, teon vaikuttamiin sekä rikoksesta ilmenevään muuhun tekijän syyllisyyteen. Rangaistusta mitattaessa on myös otettava huomioon rangaistuskäytännön yhtenäisyys, jotta vaatimus samanlaisiin rikoksiin syyllistyneiden yhdenvertaisesta kohtelusta toteutuu.

Yleisen rangaistuskäytännön mukaisesti vastaajalle on tuomittava vankeusrangaistus. Rikoslain 6 luvun 9 §:n 1 momentin mukaan määräaikainen, enintään kahden vuoden vankeusrangaistus voidaan määrätä ehdolliseksi, jollei rikoksen vakavuus, rikoksesta ilmenevä tekijän syyllisyys tai tekijän aikaisempi rikollisuus edellytä ehdottomaan vankeuteen tuomitsemista.

Vastaajaa ei ole aikaisemmin tuomittu vankeusrangaistukseen, eivätkä muutkaan rikoslain 6 luvun 9 §:ssä mainitut seikat edellytä vankeusrangaistuksen tuomitsemista ehdottomana.

Siltanen on väärentämällä tutkintotodistuksen salannut työnantajalta, ettei hänellä ole ollut oikeutta toimia sairaanhoitajana ja että hänen opintonsa ovat päättyneet. Siltanen on jatkanut toimintaansa suhteellisen pitkän ajan ja edellä todetuin tavoin hänen työsuhteensa Turun kaupunkiin on päätynyt vasta, kun on havaittu, ettei vastaaja omaa oikeutta harjoittaa sairaanhoitajan laillistettua ammattia. Sanotut seikat osoittavat vastaajassa erityistä syyllisyyttä. Lisäksi vastaaja on tavoitellut ja saanut huomattavaa taloudellista hyötyä. Toisaalta rangaistusta mitattaessa on otettava huomioon myös se, että vastaajaa on pidetty moitteettomana työntekijänä, eikä hänen työssään ole ollut huomautettavaa.

Edellä kerrotut seikat huomioon ottaen oikeudenmukainen ja kohtuulliseksi arvioitu seuraamus vastaajan syyksiluetuista rikoksista on kahdeksan kuukautta ehdollista vankeutta.

Korvausvelvollisuus

Siltanen on velvollinen korvaamaan asianomistajalle aiheuttamansa vahingon.

Vastaajan syyksi on luettu edellä sanotut rikokset. Korvausvelvollisuuden peruste on siten selvitetty. Käräjäoikeus on edellä arvioinut taloudellisen vahingon määräksi 23.098,86 euroa ajalla 26.1.2015-23.3.2016. Turun kaupunki on esittänyt korvausvaatimuksensa ilman sosiaaliturvamaksua. Näin ollen Siltanen velvoitetaan suorittamaan Turun kaupungille korvauksena aiheutuneesta taloudellisesta vahingosta hänelle perusteetta maksettu palkka vähennettynä sosiaaliturvamaksuilla (23.098,86 euroa - 570,89 euroa * 0,035 - 382,99 euroa) eli yhteensä 22.695,89 euroa.

Vastaaja on pyytänyt, että tuomittavaa vahingonkorvausta sovittelaa vahingonkorvauslain 2 luvun 1 §:n 2 momentin nojalla.

Oikeuskäytännössä rikoksella aiheutetun korvausvelvollisuuden sovitteluun on suhtauduttu varauksella. Lähtökohtaisesti tahallisella rikoksella aiheutettu vahinko on aina korvattava täysimääräisesti. Nyt kysymyksessä olevassa asiassa ei ole esitetty mitään sellaisia erityisiä seikkoja, joiden perusteella korvausvelvollisuutta tulisi sovittaa. Korvausvelvollisuutta ei ole pidettävä kohtuuttomana vastaajan taloudellisiin tai henkilökohtaisiin olosuhteisiin nähden ottaen huomioon vastaajan mahdollisuudet työllistyä. Tällaisena erityisenä seikkana ei ole myöskään pidettävä Turun kaupungin parempaa kykyä kantaa aiheutunut taloudellinen vahinko. Siten korvausvelvollisuutta ei sovittella.

Puolustajan palkkio

Käräjäoikeus hyväksyy Siltasen puolustajan tarpeellisiin toimenpiteisiin käytetystä ajasta ja välttämättömästä matkustamisesta johtuneesta ajanhukasta sekä kulujen korvauksesta esittämän yksityiskohtaisen selvityksen. Istuntokäsittelyn osalta palkkio maksetaan siihen kuluneen ajan perusteella.

Koska Siltanen olisi ollut oikeutettu oikeusapuun ilman omavastuuta, puolustajalle maksettu palkkio jää valtion vahingoksi.

Poissaolo oikeudesta vastaajana

Siltanen on 13.9.2017 tiedoksiannetulla haasteella kutsuttu saapumaan käräjäoikeuden istuntoon 20.12.2017 henkilökohtaisesti esteettömän poissaolon varalta asetetun 700 euron sakon uhalla. Siltanen ei ole saapunut edellä sanottuun istuntoon eikä hänellä ole ollut laillista estettä poissaololleen.

Siltanen tuomitaan hänelle asetettuun uhkasakkoon.

Käräjäoikeuden ratkaisun lopputulos ilmenee tuomiolauselmasta.

Varsinais-Suomen käräjäoikeus
Os. 2. osasto

Tuomiolauselma

19/128293

28.06.2019

Asianumero
R 16/4515

Vastaaja Lassi Tapani Antero Siltanen, 141185-1954

Uhkasakko

Uhkasakko 700,00 euroa, joka oli asetettu 4.9.2017
Poissaolo oikeudesta vastaajana 20.12.2017
Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa 8 luku 5 § 1

Syyksi luetut rikokset

1. Väärennys
18.12.2014 - 23.03.2016
Rikoslaki 33 luku 1 §
2. Törkeä petos
26.01.2015 - 23.03.2016
Rikoslaki 36 luku 2 § 1
3. Luvaton terveydenhuollon ammattitoimen harjoittaminen
12.09.2015 - 23.03.2016
Rikoslaki 44 luku 3 §
Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä 5 §
Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä 34 §

Rangaistusseuraamukset

Yhteinen rangaistus
Syyksi luetut rikokset 1-3
8 kuukautta vankeutta
Vapaudenmenetyksaika 6. - 7.4.2016 ja 10. - 12.6.2019
Vankeusrangaistus on ehdollinen.
Koeaika päättyy 27.6.2021
Ehdollinen rangaistus voidaan määrätä pantavaksi täytäntöön, jos tuomittu tekee koeaikana rikoksen, josta hänet tuomitaan ehdottomaan vankeuteen ja josta syyte on nostettu vuoden kuluessa koeajan päättymisestä.

Korvausvelvollisuus

Valtion varoista maksetaan varatuomari Paula Pajulalle Siltasen puolustamisesta palkkioksi 1.375 euroa sekä arvonlisäveron osuutena 330 euroa eli yhteensä 1.705 euroa, joka määrä Siltasen taloudelliset olot huomioon ottaen jää valtion vahingoksi.

Lassi Tapani Antero Siltanen veloitetaan suorittamaan korvaukseksi:

- **Turun kaupungille** perusteettomasti maksetut palkat sivukuluineen, joista on vähennetty sosiaaliturvamaksut, ajalta 26.1.2015 - 23.3.2016 yhteensä 22.695,89 euroa.

Muutoksenhaku

Annettiin muutoksenhakuohje.

Lainvoimaisuus

Tuomio ei ole lainvoimainen.

Allekirjoitus

Käräjätuomari Kalle Kalliokoski